

REPUBLIKA HRVATSKA

DRŽAVNA GEODETSKA UPRAVA

Povjerenstvo za standardizaciju geografskih imena

**PREPORUKE ZA STANDARDIZACIJU GEOGRAFSKIH IMENA U
REPUBLICI HRVATSKOJ**

– IMENOVANJE OTOKA I POLUOTOKA

Verzija 1.0

svibanj 2023.

Sadržaj

1. Predgovor.....	3
2. Svrha preporuka	3
3. Pregled stanja	4
4. Zakonodavni okvir	4
5. Povjerenstvo za standardizaciju geografskih imena	4
6. Baze podataka, registri i evidencije geografskih imena	6
6.1. Državna geodetska uprava.....	6
6.1.1. Registar geografskih imena	6
6.1.2. Registar prostornih jedinica	6
6.1.3. Službeni topografsko-kartografski informacijski sustav.....	7
6.1.4. Katastar infrastrukture	7
6.2. Ostale baze podataka, registri i evidencije geografskih imena	7
7. Izvori za prikupljanje geografskih imena	8
7.1. Karte	9
7.1.1. Katastarski plan u mjerilima od 1 : 500 do 1 : 5760.....	9
7.1.2. Digitalna ortofotokarta u mjerilima od 1 : 1000 do 1 : 5000 i u sitnijem mjerilu.....	9
7.1.3. Hrvatska osnovna karta u mjerilima 1 : 5000 ili 1 : 10 000.....	9
7.1.4. Detaljna topografska karta u mjerilima od 1 : 25 000 do 1 : 250 000	9
7.1.5. Ostale karte	9
7.2. Posebni registri i ostale publikacije	10
8. Preporuke za imenovanje otoka i poluotoka	11
8.2. Imena poluotoka i rtova	12
8.3. Imena plaža i obala	13
8.4. Postupak (pre)imenovanja geografskih objekata iz skupine „Otoci i poluotoci“	13
8.5. Preporuke za (pre)imenovanje objekata iz objektne grupe „Otoci i poluotoci“	14

1. Predgovor

Geografsko ime dodjeljuje se objektu u prostoru kako bi se definirao prostor, odredio položaj imenovanog objekta i omogućila orijentacija te služi kao osnova u komunikaciji pri objašnjavanju prostornih odnosa. Geografska imena razvijaju se kroz stoljeća, uvjetovana su fizičko-geografskim obilježjima prostora, političko-geografskim promjenama, migracijama stanovništva te promjenama u načinu korištenja i upravljanja prostorom. Također, geografska imena identificiraju i odražavaju kulturu, povijesnu baštinu i geografiju nekog područja, naroda i međunarodne zajednice. Dosljednost njihove primjene osnova je učinkovite komunikacije i socioekonomskog razvoja. Zbog svojega razvoja kroz stoljeća, geografska imena odražavaju i povijesni i kulturni razvoj pojedinog područja te tvore njegovu kulturnu baštinu. Geografskim imenima ne identificiraju se samo geografski objekti već i pojedinci, grupe i narodi.

Svakodnevna komunikacija, formalno obrazovanje i cjeloživotno učenje, znanstvena istraživanja, komunikacijsko-informacijske aktivnosti (u analognom i digitalnom okružju), spasilačke akcije, prostorno planiranje, donošenje odluka i dokumenata vezanih uz prostorne odnose te druge svakodnevne aktivnosti sadržavaju podatke o prostoru, a geografska imena važan su medij komunikacije o prostoru i u prostoru.

U cilju standardizacije geografskih imena u Republici Hrvatskoj izrađene su preporuke za imenovanje otoka i poluotoka.

2. Svrha preporuka

S obzirom na to da ne postoje preporuke za standardizaciju geografskih imena svih geografskih objekata, za mnoga geografska imena nisu određene načelne upute njihova pisanja. Rezultat toga jest nedosljedno, nesustavno i neujednačeno pisanje takvih geografskih imena u sustavu javne uprave, u medijima, popularno-stručnim časopisima, znanstvenim tekstovima, školskim udžbenicima i priručnicima, leksikografskim i geodetsko-kartografskim izvorima.

Zbog strukovno jednostranoga pristupa problematici geografskih imena konačni oblik imena koji dolazi u službenu uporabu nisu obradili svi relevantni stručnjaci. Svrha je Preporuka doprinijeti standardizaciji geografskih imena. Prednosti postojanja standardiziranih geografskih imena posebno dolaze do izražaja u državnoj upravi jer im je osnovna svrha točna i učinkovita administracija te unutardržavna i međunarodna komunikacija.

3. Pregled stanja

Do donošenja Zakona o državnoj izmjeri i katastru nekretnina¹ (u daljnjem tekstu: Zakon) problematika geografskih imena nije bila dovoljno razrađena te nije postojalo nacionalno tijelo za standardizaciju geografskih imena, kao ni preporuke za standardizaciju geografskih imena.

Iako sa zakonodavnoga gledišta problematika geografskih imena nije bila uređena, u Republici Hrvatskoj postoji više javnopravnih tijela koja su održavala i održavaju različite baze geografskih imena (endonima i/ili egzonima), kao što su: Državna geodetska uprava, Državni zavod za statistiku, Hrvatska narodna banka, Hrvatske ceste, Hrvatske vode, Hrvatski hidrografski institut, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske Unije, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova i dr. Navedene baze nisu međusobno povezane.

4. Zakonodavni okvir

Donošenjem Zakona stvorili su se preduvjeti za povećanje učinkovitosti prikupljanja, upravljanja te razvoj samoga registra propisivanjem nadležnosti za vođenje Registra geografskih imena² (RGI) te osnivanjem Povjerenstva za standardizaciju geografskih imena Republike Hrvatske³ (Povjerenstvo). Navedeno rezultira povećanjem kvalitete, olakšanom primjenom navedenih prostornih podataka te većom dostupnošću tih podataka svim zainteresiranim dionicima.

Kao što je spomenuto, do donošenja Zakona, problematika geografskih imena u Republici Hrvatskoj nije bila dovoljno razrađena. Tako je, također prvi put, na temelju Zakona glavni ravnatelj Državne geodetske uprave donio Pravilnik o registru geografskih imena⁴. Navedenim Pravilnikom propisuje se sadržaj, način vođenja i održavanja Registra geografskih imena. Sastavni dio Pravilnika je i Katalog geografskih objekata u kojemu su popisane geografske objektne vrste za koje se prikupljaju geografska imena. Na temelju navedenog Pravilnika glavni ravnatelj Državne geodetske uprave donio je i Specifikaciju registra geografskih imena⁵ kojom se detaljno opisuju karakteristike samog Registra.

5. Povjerenstvo za standardizaciju geografskih imena

Radi jedinstvene standardizacije geografskih imena u Republici Hrvatskoj, a na temelju Zakona, Vlada Republike Hrvatske je 28. ožujka 2019. imenovala prvi saziv Povjerenstva, a 13. travnja 2023. drugi saziv Povjerenstva. Povjerenstvo, kao višedisciplinsko i višeinstitucijsko tijelo,

¹ Zakon o državnoj izmjeri i katastru nekretnina ([NN 112/18](#) i [39/22](#)), 11. 4. 2022.

² Registar geografskih imena, [mrežna stranica](#), 15. 5. 2023.

³ Rješenje o imenovanju predsjednika i članova Povjerenstva za standardizaciju geografskih imena, [NN 33/2019](#), 11. 4. 2022.; Rješenje o imenovanju predsjednika i članova Povjerenstva za standardizaciju geografskih imena, [NN 42/2023.](#), 19. 4. 2023.

⁴ Pravilnik o registru geografskih imena, [NN 59/20](#), 11. 4. 2022.

⁵ Specifikacija registra geografskih imena, [dokument](#), 15. 5. 2023.

sastavljeno je od stručnjaka iz područja geodezije, geografije, kartografije, hidrografije, jezikoslovlja, povijesti, kulture, međunarodnih odnosa te znanosti i obrazovanja.

Sukladno s člankom 148. stavcima 1. i 4. Zakona Povjerenstvo obavlja zadaće praćenja provedbe propisa o naseljima i njihove primjene u geografskim imenima, provodi reviziju geografskih imena te po potrebi utvrđuje nova, utvrđuje načela pisanja i uporabe stranih geografskih imena za primjenu u obrazovanju, znanosti, hrvatskoj diplomaciji i dr., daje prijedloge i preporuke standardizacije geografskih imena u Republici Hrvatskoj i stranih geografskih imena. Svrha je preporuka doprinijeti standardizaciji pisanja i primjene geografskih imena. Također, Povjerenstvo daje preporuke za poboljšanje RGI-ja te sudjeluje u radu međunarodnih organizacija koje se bave geografskim imenima.

Poslove standardizacije geografskih imena obavljaju javnopravna tijela sukladno s preporukama Povjerenstva.

Na temelju članka 148. stavka 2. Zakona Vlada Republike Hrvatske imenovala je predsjednika i članove Povjerenstva:

1. Antonio Šustić, ravnatelj Državne geodetske uprave, predsjednik Povjerenstva za standardizaciju geografskih imena
2. članovi Povjerenstva za standardizaciju geografskih imena:
 - dr. sc. Tea Lončar, predstavnica središnjeg tijela državne uprave nadležnog za vanjske poslove
 - Dubravka Đurić Nemeč, predstavnica središnjeg tijela državne uprave nadležnog za kulturnu baštinu
 - Sanja Suto, predstavnica središnjeg tijela državne uprave nadležnog za znanost i obrazovanje
 - Valerija Filipović, predstavnica Hrvatskoga hidrografskog instituta
 - dr. sc. Goranka Blagus Bartolec, predstavnica Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje
 - dr. sc. Ivana Horbec, predstavnica Hrvatskog instituta za povijest
 - prof. dr. sc. Robert Župan, predstavnik Hrvatskoga kartografskog društva
 - izv. prof. dr. sc. Ivan Zupanc, predstavnik Hrvatskoga geografskog društva
 - dr. sc. Ivana Crljenko, predstavnica Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža
 - prof. dr. sc. Josip Faričić, predstavnik sveučilišta koje se bavi obrazovanjem i istraživanjem u području geografskih imena
 - izv. prof. dr. sc. Helena Pavletić, predstavnica sveučilišta koje se bavi obrazovanjem i istraživanjem u području geografskih imena.

6. Baze podataka, registri i evidencije geografskih imena

U Republici Hrvatskoj postoje ustanove koje izrađuju i održavaju karte, baze podataka, registre i evidencije geografskih imena različitih vrsta objekata.

6.1. Državna geodetska uprava

Državna geodetska uprava (DGU)⁶ središnje je tijelo državne uprave nadležno za, između ostaloga, službenu kartografiju (i arhivsku građu) Republike Hrvatske, vođenje i održavanje RGI-ja, Registra prostornih jedinica (RPJ), Službenog topografsko-kartografskoga informacijskog sustava (STOKIS) i Katastra infrastrukture (KI).

6.1.1. Registar geografskih imena

RGI mrežna je baza u kojoj se evidentiraju i održavaju podatci o geografskim imenima na području Republike Hrvatske za koje je to određeno Zakonom ili posebnim propisima.

RGI je službena osnova za prikupljanje, evidentiranje, obrađivanje, predočavanje, razumijevanje, povezivanje, istraživanje i publiciranje različitih podataka o prostoru, poput izrade različitih karata, statističkih podataka vezanih za prostor, članaka i sl.

U RGI-ju se vode podatci o geografskim imenima razvrstanim u objektne grupe (grupa geografskih objekata koji imaju zajedničke karakteristike), a to su: geografske cjeline, reljefni oblici, vode kopna i mora, otoci i poluotoci, građevine i ostali objekti, područja, naselja, prometnice. Geografska imena navode se uz točke s prostornim koordinatama u geodetskome referentnom sustavu Republike Hrvatske koje označuju točnu lokaciju točkastoga geografskog objekta ili označuju geometrijsko središte arealnog odnosno linearnog objekta.

Sadržaj, način vođenja i održavanja RGI-ja propisan je Pravilnikom o registru geografskih imena.

6.1.2. Registar prostornih jedinica

Registar prostornih jedinica (RPJ)⁷ evidencija je o različitim vrstama prostornih podataka, a osnovan je radi stvaranja službene osnove za prikupljanje, evidentiranje, iskazivanje, razmjenjivanje i povezivanje tih podataka.

U RPJ-u se vode podatci za sljedeće vrste prostornih jedinica: država, županija i Grad Zagreb, grad, općina, naselje, dostavno područje poštanskog ureda, jedinice mjesne samouprave (gradski kotar, gradska četvrt, područje mjesnog odbora), zaštićeno područje, te podatci o područjima mjesne nadležnosti katastarskih ureda, kao i podatci o područjima mjesne nadležnosti općinskih sudova, katastarskih općina, katastarskih područja na moru, statističkih krugova, popisnih krugova, ulica, trgova i zgrada s pripadajućim kućnim brojevima.

Podatci o prostornim jedinicama vode se i održavaju u RPJ-u na temelju službenih dokumenata nadležnih tijela koja o prostornim jedinicama donose odluke i druge akte.

⁶ Državna geodetska uprava, [mrežna stranica](#), 15. 5. 2023.

⁷ Registar prostornih jedinica, [o RPJ-u](#), 15. 5. 2023.

Sadržaj, način vođenja i održavanja RPJ-a propisan je Pravilnikom o registru prostornih jedinica⁸.

6.1.3. Službeni topografsko-kartografski informacijski sustav

STOKIS je informacijski sustav koji omogućava izradu, prezentaciju i dobavu topografskih podataka za službena mjerila: 1 : 25 000; 1 : 50 000; 1 : 100 000; 1 : 250 000.

Sastoji se od temeljne topografske baze (TTB), 4 topografske i 4 kartografske baze.

Temeljna topografska baza (TTB) osnovna je objektno orijentirana baza podataka organizirana sukladno s modelom podataka Hrvatskoga topografskog informacijskog sustava (Croatian Topographic Information System – CROTIS), primarno nastala topološkom obradom prikupljenih podataka aerofotogrametrijskog snimanja.

Topografske baze podataka (TB) za određeno mjerilo 1 : 25 000 (TB 25), 1 : 50 000 (TB 50), 1 : 100 000 (TB 100), 1 : 250 000 (TB 250) i dr. uspostavljaju se iz TTB-a prema načelu iz krupnijeg u sitnije mjerilo, metodama modelne generalizacije koje su definirane u odgovarajućim specifikacijama proizvoda.

Kartografske baze podataka (KB) uspostavljaju se iz odgovarajućih topografskih baza podataka za istovjetna mjerila: 1 : 25 000 (KB 25), 1 : 50 000 (KB 50), 1 : 100 000 (KB 100), 1 : 250 000 (KB 250) i dr. metodama kartografske generalizacije koje su definirane u odgovarajućim specifikacijama proizvoda.

Sadržaj, način vođenja, održavanja TTB-a te TB-a i KB-a propisan je Pravilnikom o topografskoj izmjeri i izradi državnih karata i odgovarajućim specifikacijama proizvoda⁹.

6.1.4. Katastar infrastrukture

Katastar infrastrukture (KI)¹⁰ sustav je u kojemu se vode podatci o vodovima, pripadajućim objektima i uređenim područjima elektroenergetske, elektroničke komunikacijske, toplovodne, plinovodne, naftovodne, vodovodne i odvodne infrastrukture, zaštitnim i rezervnim cijevima kad su za navedene vodove iste položene te o drugim objektima, a ovisno o vrsti, vodovi mogu biti podzemni i nadzemni, podmorski i podvodni.

Sadržaj, način vođenja i održavanja KI-ja propisan je Pravilnikom o katastru infrastrukture¹¹.

6.2. Ostale baze podataka, registri i evidencije geografskih imena

Abecedni popis osnovnih ostalih baza podataka, registra i evidencija geografskih imena:

- [Abecedarij općih izdanja](#) – Leksikografski zavod Miroslav Krleža
- [Abecedni popis država i zemalja i njihovih slovnih oznaka](#) – Hrvatska narodna banka
- [ACI marine](#) – Hrvatska gospodarska komora
- [Autobusni kolodvori](#) – Hrvatska gospodarska komora
- [Benzinske postaje](#) – INA d.d.

⁸ Pravilnik o registru prostornih jedinica, [NN 37/2020](#), 11. 4. 2022.

⁹ Pravilnik o topografskoj izmjeri i izradi državnih karata, [NN 15/2020](#), 11. 4. 2022.

¹⁰ Katastar infrastrukture, [o KI-ju](#), 11. 4. 2022.

¹¹ Pravilnik o katastru infrastrukture, [NN 77/2021](#), 11. 4. 2022.

- [Biskupije](#) – Hrvatska biskupska konferencija
- [Bolnice i zdravstvene ustanove](#) – Ministarstvo zdravstva
- [Carinski uredi](#) – Ministarstvo financija
- [Ceste](#) – Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture
- [Crkve, kapele, samostani različite vjerske orijentacije](#) – Ministarstvo pravosuđa i uprave
- [Dječji vrtići](#) – Ministarstvo znanosti i obrazovanja
- [Domovi zdravlja](#) – Ministarstvo zdravstva
- [Granični prijelazi](#) – Ministarstvo unutarnjih poslova
- [Hidroelektrane, termoelektrane, vjetroelektrane, plinske elektrane](#) – HEP d.o.o.
- [Hrvatska željeznička mreža](#) – HŽ Infrastruktura
- [Hrvatski pravopis](#) – Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje
- [Imena država](#) – Ministarstvo vanjskih i europskih poslova
- [Kulturna dobra](#) – Ministarstvo kulture i medija
- [Lovišta](#) – Hrvatske šume
- [Morske luke](#) – Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture
- [Novčane jedinice](#) – Hrvatska narodna banka
- [Osnovne škole](#) – Ministarstvo znanosti i obrazovanja
- [Registar otoka](#) – Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije
- [Planinarski domovi, skloništa i kuće](#) – Hrvatski planinarski savez
- [Područja posebne zaštite vode i aglomeracija](#) – Hrvatske vode
- [Poštanski uredi](#) – Hrvatska pošta
- [Prostorni podatci o moru](#) – Hrvatski hidrografski institut
- [Srednje škole](#) – Ministarstvo znanosti i obrazovanja
- [Statističke baze podataka](#) – Državni zavod za statistiku
- [Šume](#) – Hrvatske šume
- [Termalna vrela/toplice](#) – Ministarstvo zdravstva
- [Tijela zatvorskog sustava](#) – Ministarstvo pravosuđa i uprave
- [Vjerske zajednice](#) – Ministarstvo pravosuđa i uprave
- [Zajednički informacijski sustav zemljišnih knjiga i katastra](#) – Ministarstvo pravosuđa i uprave/Državna geodetska uprava
- [Zaštićena područja](#) – Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja
- [Zračni promet](#) – Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture
- [Željezničke pruge](#) – Vlada Republike Hrvatske

7. Izvori za prikupljanje geografskih imena

Prema procjeni na području Republike Hrvatske postoji između 500 000 i 700 000 prirodnih objekata (objekti koje je stvorila priroda) i društvenih objekata (objekti koje je stvorio čovjek) koji imaju (ili bi trebali imati) svoje geografsko ime.

Izvori za prikupljanje geografskih imena u Republici Hrvatskoj dijele se na karte, posebne registre i ostale publikacije.

7.1. Karte

7.1.1. Katastarski plan u mjerilima od 1 : 500 do 1 : 5760

Katastarski plan (KP) skupni je grafički prikaz katastarskih podataka određenog područja u različitim mjerilima (1 : 500, 1 : 1000, 1 : 2000, 1 : 2880, 1 : 2904 i 1 : 5760), a pokriva cjelokupan teritorij Republike Hrvatske. Katastarski planovi, zbog krupnog mjerila, najzornije prikazuju pojedine dijelove užeg područja obuhvata i geografskih imena na njima, a izvori su i za vodnu i reljefnu (rudinsku) toponimiju. Na (starim) katastarskim planovima geografska imena često su pisana na njemačkom, talijanskom ili mađarskom jeziku, a imaju posebnu vrijednost jer su u lokalnom stanovništvu bila u uporabi za vrijeme izmjere i kartiranja određenoga geografskog područja.

7.1.2. Digitalna ortofotokarta u mjerilima od 1 : 1000 do 1 : 5000 i u sitnijem mjerilu

Digitalna ortofotokarta (DOF) predstavlja list karte sastavljen od jedne ortofotografije ili više ortofotografija jedinstvenog mjerila, s izrađenim elementima geografske karte (pravokutnom koordinatnom mrežom, kartografskim znacima za neke objekte, izohipsama, opremljen imenima, kotama, izvanokvirnim podatcima i dr.). DOF je izrađen prevođenjem digitalne aerofotogrametrijske snimke (poznatih vrijednosti unutarnje i vanjske orijentacije) iz centralne u ortogonalnu projekciju uz uporabu digitalnog modela reljefa odgovarajuće točnosti.

7.1.3. Hrvatska osnovna karta u mjerilima 1 : 5000 ili 1 : 10 000

Hrvatska osnovna karta (HOK) osnovna je geografska karta u mjerilima 1 : 5000 (HOK5) ili 1 : 10 000 (HOK10). Na kartama ovih mjerila nalazi se najveći broj geografskih imena vezan za naselja, otoke i različite reljefne te vodne objekte, a kao takve služe kao prioritetni izvor za prikupljanje geografskih imena.

7.1.4. Detaljna topografska karta u mjerilima od 1 : 25 000 do 1 : 250 000

Detaljna topografska karta opća je geografska karta s velikim brojem informacija o mjesnim prilikama prikazanoga područja, koje se odnose na naselja, prometnice, vode, zemljišne oblike, vegetaciju i granice teritorijalnih područja, a sve dopunjeno s opisom karte. Na topografskoj karti svi navedeni objekti prikazuju se s jednakom važnošću i s određenim stupnjem generalizacije.

7.1.5. Ostale karte

Geografska imena prikupljaju se i iz ostalih karata kao što su pregledne topografske karte sitnijih mjerila, ranonovovjekovne karte s topografskim obilježjima, karte iz napoleonskog razdoblja i prve hidrografske izmjere, jozefinske, franciskanske i francjozefske topografske karte (karte iz prve, druge i treće vojne izmjere) te opće i tematske karte određenog područja u javnoj uporabi.

7.2. Posebni registri i ostale publikacije

Posebni registri i ostale publikacije važan su izvor za prikupljanje geografskih imena. S obzirom na sadržaj i namjenu, geografska imena prikupljaju se iz izvora kao što su RPJ, ZIS, KI i dr., knjige, rječnici, enciklopedije, leksikoni, crkveni dokumenti, različiti popisi, kulturni sadržaji, priručnici, podatci odgojno-obrazovnih ustanova, institucija, udruga i sl. U pogledu otoka posebno su važne znanstvene publikacije o otočnoj toponimiji. Među tim publikacijama mogu se izdvojiti, ne umanjujući znanstveni doprinos ostalih knjiga:

Petar Skok, *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima : toponomastička ispitivanja*, 1950.

Petar Šimunović, *Toponimija otoka Brača*, 1972. (Bračka toponimija, 2004.)

Petar Šimunović, *Istočnojadranska toponimija*, 1986. / *Toponimija hrvatskoga jadranskog prostora*, 2005.

Vladimir Skračić, *Toponimija vanjskog i srednjeg niza zadarskih otoka*, 1996.

Vladimir Skračić (ur.), *Toponimija otoka Pašmana*, 2006.

Vladimir Skračić (ur.), *Toponimija otoka Ugljana*, 2007.

Vladimir Skračić (ur.), *Toponimija otoka Vrgade*, 2009.

Vladimir Skračić (ur.), *Toponimija otoka Murtera*, 2010.

Vladimir Skračić (ur.), *Toponimija otoka Paga*, 2011.

Vladimir Skračić (ur.), *Toponimija kornatskog otočja*, 2013.

Marina Marasović-Alujević i Katarina Lozić Knezović, *Toponimija otoka Šolte*, 2014.

Vladimir Skračić (ur.), *Toponimija šibenskog otočja*, 2016.

Nataša Bašić-Kosić (ur.), *Hrvatski mjesni rječnik*, 2016.

Marina Marasović-Alujević i Katarina Lozić Knezović, *Toponimija otoka Drvenika i Ploče*, 2018.

Joško Božanić i Marina Marasović-Alujević, *Toponimija otoka bivšega života – Svetac i Šćedro*, 2020.

U pogledu imenovanja geografskih objekata koji se odnose na obalni prostor važne su i sljedeće publikacije (kronološki):

Blaž Jurišić, *Toponimika zapadne Istre, Cresa i Lošinja*, *Anali Leksikografskog zavoda FNRJ*, 3 (1956.), 3-181.

Božidar Finka, *Obalna toponomastika u sjevernoj zadarskoj regiji*, *Radovi instituta JAZU u Zadru*, 6-7 (1960.), 427-451.

Blaž Jurišić, *Iz primorske toponimike zadarskog i šibenskog kraja*, *Pomorski zbornik*, 2 (1964.), 985-1011.

Božidar Finka i Antun Šojat, Obalna toponimija zadarsko-šibenskog kopna i šibenskog otočja, *Onomastica jugoslavica*, 3-4 (1973), 27-65.

Petar Šimunović, Obalna toponimija Elafitskih otoka, *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 3 (1973.), 467-473.

Joško Božanić, Onimikon Palagruže, u: *Zbornik Palagruža – jadranski dragulj*, ur. Milan Hodžić, Matica hrvatska: Split – Kaštela, 1996., 97-119.

Ante Jurić, Suvremena čiovska toponimija, *Čakavska rič* XXXIII, 1-2 (2005.), 145-212.

Vladimir Skračić i Nataša Šprljan, Toponimija otoka Vira, u: *Otok Vir*, ur. Magaš, Damir, Sveučilište u Zadru i Općina Vir, Zadar, 2016., 475–512.

Nataša Šprljan, Toponimija i govor otoka Rivnja, *Folia onomastica Croatica*, 27 (2017.), 69-101.

Katarina Lozić Knezović, Obalni toponimi otoka Brača – prilog Bračkoj toponimiji Petra Šimunovića, *Folia onomastica croatica*, 27 (2018.), 47-69.

Mnogi kvantitativni podatci o otocima, otočićima, hridima i grebenima dani su u znanstvenom članku:

Tea Duplančić Leder, Tin Ujević i Mendi Čala, Duljine obalne crte i površine otoka na hrvatskom dijelu Jadranskog mora određene sa topografskih karata mjerila, *Geoadria*, 9.1 (2004.), 5-32.

8. Preporuke za imenovanje otoka i poluotoka

Pravilnikom o registru geografskih imena (prilog Katalog geografskih objekata) izdvojena je objektna grupa „Otoci i poluotoci“. Objektna grupa „Otoci i poluotoci“ obuhvaća otoke, poluotoke, hridi i grebene, s tim da su navedene i opisane sljedeće vrste imenovanih objekata:

– otok,

– otočić, školj, školj, školjić, školjić

– otočna skupina

– poluotok

– rt

– greben, sika, sičica

– hrid

– plaža

– obala.

8.1. Imena otoka, otočića, grebena i hridi

U okviru svojega djelovanja, tj. u službenoj uporabi, Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije u skladu s člankom 6. Zakona o otocima¹² vodi Registar otoka koji uključuje i njihova geografska imena.¹³ Popis otoka i otočića prikazan je u Prilogu 1. Zakona o otocima i kao takav preuzet u Registar otoka. Ta imena imaju stoga status službenih imena. Međutim, znanstvenim istraživanjima arhivskih dokumenata i starih karata utvrđena su mnoga povijesna imena otoka, otočića, grebena i hridi, dok su terenskim jezikoslovnim istraživanjima utvrđena brojna lokalna (mjesna) imena. Stoga je potrebno uzeti u obzir višeimenost, odnosno činjenicu da se uz toponimski lik koji se koristi kao službeno ime prakticira sinkronijska upotreba drugih toponimskih likova.

Pri imenovanju otoka, otočića, hridi i grebena potrebno je uzeti u obzir uvriježenu definiciju tih otočnih jedinica kao dijelova „kopna sa svih strana okruženih morem“. U pogledu premoštenih otoka na isti način treba tretirati premoštene otoke (Krk, Pag, Vir, Murter i Čiovo) kao i mnoge manje otočne jedinice (otočići i hridi) koji u postojećim službenim registrima i u znanstvenim publikacijama nisu tretirani kao otoci (npr. Nin, Tribunj i Trogir) premda su na razini mora okruženi morskom vodom, a s kopnom su spojeni mostovima iznad razine mora.

Otoke koji su međusobno povezani s mostom, ako ne postoji neki opravdani razlog, treba i dalje identificirati kao zasebne otočne cjeline (npr. Cres i Lošinj, Ugljan i Pašman). Iznimku čini otok Lošinj koji je umjetnim prokopom Privlakom podijeljen na dva dijela, a mostom spojen u jednu prometnu cjelinu. Lokalna otočna zajednica i dalje Lošinj tretira kao jednu otočnu cjelinu pa nema opravdanog razloga razdvajati Lošinj na dva otoka.

Potrebno je napomenuti da u stručnoj terminologiji prevladava razlikovanje hridi i grebena na način da su hridi uvijek iznad razine mora, a grebeni tijekom visokih voda morskih mijena (plime) ispod razine mora, ali u hrvatskoj otočnoj toponimiji imenom Grebeni (kod Silbe i kod Dubrovnika) imenuju se otočne jedinice koje su uvijek iznad razine mora.

8.2. Imena poluotoka i rtova

Ne postoji općeprihvaćeno razlikovanje poluotoka i rtova po površini ili nekom drugom geografskom kriteriju. U oba slučaja riječ je o dijelovima kopna ili otoka koji su s najmanje tri strane okruženi morem (ako imaju oblik koji nalikuje poligonu s više od četiri stranice tih strana okruženih morem može biti i više), a s matičnim kopnom ili otokom imaju čvrstu vezu na razini

¹² Zakon o otocima (NN, br. 116/18, 73/20 i 70/21).

¹³ Registar otoka (<https://registar-otoka.gov.hr/>), 19. 5. 2023.

mora. Ta veza može biti prirodna ili umjetna (antropogena). Mnogi današnji poluotoci tijekom prošlosti bili su otoci koji su nasipima spojeni s kopnom (npr. Rovinj, Zadar, Rogoznica i dr.), a tako bi trebalo tretirati i najnovije antropogene zahvate kojima se pojedini otočići, hridi i grebeni spajaju s kopnom ili matičnim otokom i tako gube svoju otočnost (npr. hrid Pohlib pokraj uvale Triluke u Zaglavu valobranom je spojena s Dugim otokom).

U toponimiji se mnogi poluotoci nazivaju rtovima (ratovima, puntama), bez obzira je li riječ o takvom geografskom obliku na kopnu (npr. Dugi Rat) ili na otoku (npr. Veli Rat na Dugom otoku).

Bez obzira na teškoću u identificiranju svih hrvatskih poluotoka i rtova jer to još nije obavljeno zbog navedenih, ali i mnogih drugih metodoloških problema, preporuke koje se u osnovnim crtama odnose na otoke, otočiće, hridi i grebene u istoj se mjeri mogu primijeniti i na poluotoke i rtove.

8.3. Imena plaža i obala

Imenima plaža i obala obuhvaćeni su pojedini isječci obale koji su prepoznati kao posebne cjeline. U širem smislu, plaže je potrebno smatrati dijelovima obale, koju čine različiti oblici obalne razvedenosti poput zaljeva, uvala, uvalica, bokova i rtova. S obzirom na to da su u otočnoj i kopnenoj obalnoj toponimiji poput fosila očuvani mnogi romanski jezični tragovi, bez obzira na njihovo podrijetlo (npr. dalmatsko ili mletačko), a koji svjedoče o kontinuiranom vrednovanju primorskog prostora, potrebno je izbjegavati pohrvaćivanje riječi koje su sastavni dijelovi toponimskih likova (npr. puntu ne treba prevoditi kao rt, a valu ne treba prevoditi kao uvalu).

8.4. Postupak (pre)imenovanja geografskih objekata iz skupine „Otoci i poluotoci“

Imena objekata iz objektne grupe „Otoci i poluotoci“ koji se nalaze izvan naselja donose javnopravna tijela koja upravljaju tim prostornim cjelinama. Ime objekta ili dijela objekta koji se nalazi u naselju (npr. plaža koja se nalazi u naselju) donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave u kojemu je naselje. Imenovanje objekata iz objektne grupe „Otoci i poluotoci“ za koje ne postoji zakonska regulativa prema kojoj bi poslove standardizacije geografskih imena provodilo neko javnopravno tijelo obavlja Državna geodetska uprava, kao središnje tijelo državne uprave nadležno za vođenje i održavanje Registra geografskih imena. Akt o (pre)imenovanju objekata iz objektne grupe „Otoci i poluotoci“ donosi mjerodavno javnopravno tijelo.

Preporučuje se da javnopravna tijela u postupak standardizacije imena iz objektne grupe „Otoci i poluotoci“ uključe stručnjake iz područja hrvatskoga jezika (onomastičare), geografije,

geodezije, kartografije i povijesti te da se služe *Metodologijom postupanja u standardizaciji geografskih imena u bazi Registra geografskih imena*¹⁴ i *Preporukama za standardizaciju geografskih imena u Republici Hrvatskoj - pisanje geografskih imena na kartama i u ostalim publikacijama*¹⁵. Prije donošenja odluke o (pre)imenovanju prijedlog bi trebalo dostaviti Povjerenstvu za standardizaciju geografskih imena koje će dati stručno mišljenje.

U postupku (pre)imenovanja u obzir se uzima ime usklađeno s ovim Preporukama za imenovanje otoka i poluotoka.

U postupku preimenovanja preuzima se postojeći popis imena otoka i poluotoka koji je sastavni dio Registra geografskih imena.

Uz nominativ imena otoka i poluotoka u Registru geografskih imena navode se genitivni i lokativni oblici koje donosi Povjerenstvo za standardizaciju geografskih imena. Preporuka je da akt o (pre)imenovanju otoka i poluotoka uključuje navedene oblike riječi.

8.5. Preporuke za (pre)imenovanje objekata iz objektne grupe „Otoci i poluotoci“

Ustavom Republike Hrvatske hrvatski jezik službeni je jezik u Republici Hrvatskoj, a pismo latinica. Stoga imena objekata iz objektne grupe „Otoci i poluotoci“ trebaju biti usklađena s pravopisnim normama hrvatskoga standardnog jezika.

Uporaba dvojezičnosti imena otoka i poluotoka, regulira se posebnim zakonima, uz primjenu pravopisnih načela jezika na kojemu se, uz hrvatsku inačicu na prvom mjestu, takvo ime piše (npr. Istra/Istria).

Pri (pre)imenovanju preporučuje se:

- a) zadržati prihvaćena imena objekata iz objektne grupe „Otoci i poluotoci“ ako su u skladu s jezičnim normama (npr. Lastovo, Pelješac, Brač, Rava, Unije);
- b) imena objekata iz objektne grupe „Otoci i poluotoci“ pisati u pravopisno i gramatički standardnoj pridjevno-imeničkoj formuli, osobito kada je takav sintaktički raspored potvrđen i na terenu (npr. Vela Kurba umjesto Kurba vela, Mala Kurba umjesto Kurba mala, Gornja Aba umjesto Aba gornja, Donja Aba umjesto Aba donja);
- c) radi očuvanja lokalnog identiteta i kulturne baštine pojedini objekti iz objektne grupe „Otoci i poluotoci“ u Registru geografskih imena trebaju se:

¹⁴ Metodologija postupanja u standardizaciji geografskih imena, [dokument](#), 15. 4. 2023.

¹⁵ Preporuke za standardizaciju geografskih imena u Republici Hrvatskoj – pisanje geografskih imena na kartama i u ostalim publikacijama, [dokument](#), 15. 4. 2023.

- zabilježiti u svim uporabnim oblicima (npr. Pinizelić, Sika, Tovar i Tovarnjak; Ošljak i Lazaret; Galevac i Školjić, Grulović i Stenjak),
- preimenovati na temelju prijedloga nadležnog tijela lokalne samouprave u skladu s leksikom (imenima) koji je povezan s prostorom u kojemu se nalazi imenovani objekt ako se u svakidašnjoj upotrebi redovito prakticira toponimski lik koji nema status službenog imena (npr. Kalamota umjesto Koločep, Drvenik umjesto Drvenik veli, Ploča umjesto Drvenik mali).

Predsjednik Povjerenstva za
standardizaciju geografskih imena

GLAVNI RAVNATELJ
DRŽAVNE GEODETSKE UPRAVE

Antonio Šustić, dipl. ing. geod.